ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)
της 5ης Οκτωβρίου 1994 *

Στην υπόθεση C-355/93,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Verwaltungsgericht Karlsruhe (Γερμανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Hayriye Eroglu

και

Land Baden-Württemberg,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 6 και 7 της αποφάσεως 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως, που συστάθηκε με τη Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, για την ανάπτυξη της συνδέσεως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους G. F. Mancini, πρόεδρο τμήματος, K. N. Κακούρη, F. A. Schockweiler (εισηγητή), P. J. G. Kapteyn και J. L. Murray, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: M. Darmon
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Hayriye Eroglu, εκπροσωπούμενη από τον H. Lichtenberg, καθηγητή στο Πανεπιστήμιο της Βρέμης,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον E. Röder, Ministerialrat στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομικών Υποθέσεων,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους J. Pipkorn, νομικό σύμβουλο, και H. Kreppel, εθνικό υπάλληλο τεθέντα στη διάθεση της Επιτροπής,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Hayriye Eroglu, της Γερμανικής Κυβερνήσεως και της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 5ης Μαΐου 1994,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 12ης Ιουλίου 1994,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με Διάταξη της 26ης Μαΐου 1993, που περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 14 Ιουλίου του ιδίου έτους, το Verwaltungsgericht Karlsruhe (Γερμανία)

υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 6 και 7 της αποφάσεως 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως, που συστάθηκε με τη Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, για την ανάπτυξη της συνδέσεως (στο εξής: απόφαση 1/80).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ της Hayriye Eroglu, υπηκόου Τουρκίας, και του Land Baden-Württemberg, με αντικείμενο την άρνηση ανανεώσεως της ισχύος της αδείας διαμονής της πρώτης στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας.

3 Από τη Διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι η Hayriye Eroglu, γεννηθείσα στην Τουρκία στις 12 Μαΐου 1960, εισήλθε τον Απρίλιο του 1980 στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, όπου ο πατέρας της ζούσε και εργαζόταν απολύτως νόμιμα αδιαλείπτως από τις 4 Μαΐου 1976, για να σπουδάσει οικονομική των επιχειρήσεων στο Πανεπιστήμιο του Αμβούργου. Ολοκλήρωσε τις σπουδές αυτές το 1987 και έλαβε δίπλωμα ανωτάτων εμπορικών σπουδών· κατόπιν άρχισε διδακτορικές σπουδές. Κατά τη διάρκεια των σπουδών της, και μέχρι τον Οκτώβριο του 1989, της εχορηγούντο επανειλημμένως άδειες διαμονής, που ήταν όλες διαρκείας ενός έτους και έφεραν τη μνεία: «ισχύει αποκλειστικώς λόγω σπουδών (...)».

4 Τον Οκτώβριο του 1989 η Eroglu μετακόμισε στο Hardheim. Κατόπιν αιτήσεώς της, το Landratsamt Neckar-Odenwald-Kreis της χορήγησε, στις 15 Ιανουαρίου 1990 και στις 27 Ιουνίου 1990, άδειες διαμονής με ισχύ περιορισμένη κατ' αρχάς μέχρι την 1η Μαρτίου 1991, οι οποίες έφεραν τη μνεία: «δεν επιτρέπεται η εργασία· ισχύει μόνο για τη δραστηριότητα "ξενοδοχειακό πρόγραμμα" στην επιχείρηση Β. του Hardheim». Στις 7 Φεβρουαρίου 1991 της χορηγήθηκε άδεια διαμονής υπό όρους ισχύουσα μέχρι την 1η Μαρτίου 1992, με την οποία της επιτράπηκε να πραγματοποιήσει πρακτική άσκηση στην επιχείρηση Β. Ταυτοχρόνως, της ανακοινώθηκε ότι δεν θα ήταν πλέον δυνατή η περαιτέρω παράταση της ισχύος της αδείας αυτής διαμονής πέραν της 1ης Μαρτίου 1992. Με απόφαση της 9ης Απριλίου 1991, επήλθε η εξής τροποποίηση στους όρους της αδείας: στο εξής επιτρεπόταν στην Eroglu «να απασχολείται ως ασκουμένη (βοηθητική υπάλληλος για θέματα έρευνας αγοράς) στην εταιρία F. GmbH του Tauberbischofsheim».

5 Για όλες τις ανωτέρω δραστηριότητες χορηγήθηκαν στην Eroglu οι αντίστοιχες άδειες εργασίας. Οι άδειες που ίσχυσαν από τις 6 Φεβρουαρίου 1990 μέχρι τις 14 Ιανουαρίου 1991 και από 25 Απριλίου 1991 μέχρι την 1η Μαρτίου 1992 της επέτρεπαν γενικώς και χωρίς κανένα περιορισμό να ασκεί ορισμένες επαγγελματικές δραστηριότητες, και συγκεκριμένα να εργάζεται ως βοηθητική υπάλληλος για θέματα διοικήσεως επιχειρήσεων ή έρευνας της αγοράς αντιστοίχως σε ορισμένη επιχείρηση. Η άδεια η οποία ίσχυσε από τις 15 Ιανουαρίου 1991 μέχρι τις 14 Απριλίου 1991, αντιθέτως, αφορούσε περιοριστικά την άσκηση «επαγγελματικής δραστηριότητας στο πλαίσιο πρακτικής ασκήσεως». Η Eroglu απασχολήθηκε πράγματι από την 1η Μαρτίου 1990 μέχρι τις 15 Απριλίου 1991 στην εταιρία Β. και από τις 15 Απριλίου 1991 μέχρι τις 18 Μαΐου 1992 στην εταιρία F. Οι δύο εργοδότες τής κατέβαλαν μηνιαίες μικτές αποδοχές άνω των 3 000 DM.

6 Στις 24 Φεβρουαρίου 1992, η Eroglu ζήτησε από το Landratsamt Neckar-Odenwald-Kreis την ανανέωση της ισχύος της αδείας διαμονής της για να συνεχίσει να ασκεί τη δραστηριότητά της στην υπηρεσία του τελευταίου εργοδότη της, της εταιρίας F. Η αίτησή της αυτή, καθώς και η διοικητική προσφυγή που υπέβαλε η προσφεύγουσα ενώπιον του Regierungspräsidium Karlsruhe, απορρίφθηκαν. Κατόπιν τούτου, η Eroglu προσέφυγε στο Verwaltungsgericht Karlsruhe. Ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, η Eroglu, η οποία εν τω μεταξύ είχε δεχθεί εκ νέου προσφορά εργασίας εκ μέρους του πρώτου εργοδότη της, της εταιρίας Β., ισχυρίστηκε ότι αντλεί δικαίωμα διαμονής από τα άρθρα 6, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, και 7, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80, τα οποία προβλέπουν τα εξής:

«*Άρθρο 6*

1. Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 7 περί ελεύθερης προσβάσεως των μελών της οικογενείας του στην απασχόληση, ο Τούρκος εργαζόμενος που είναι ενταγμένος στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους,

— εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί ένα έτος στο κράτος αυτό, δικαιούται ανανεώσεως της ισχύος της αδείας εργασίας του στον ίδιο εργοδότη, αν εξακολουθεί να κατέχει θέση εργασίας·

— εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί τρία έτη, και υπό την επιφύλαξη της αποδοτέας στους εργαζομένους των κρατών μελών της Κοινότητας προτεραιότητας, δικαιούται να αποδεχθεί άλλη προσφορά εργασίας, στο ίδιο επάγγελμα, που του υποβάλλεται υπό ομαλές συνθήκες από άλλο εργοδότη της επιλογής του και καταγράφεται από τις υπηρεσίες απασχολήσεως του οικείου κράτους μέλους·

— εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί τέσσερα έτη, έχει ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής του εντός αυτού του κράτους μέλους.

(...)

Άρθρο 7

Τα μέλη της οικογενείας Τούρκου εργαζομένου ενταγμένου στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους, στα οποία έχει επιτραπεί να ζήσουν μαζί του,

— εφόσον έχουν απασχοληθεί νομίμως επί τρία τουλάχιστον έτη, και υπό την επιφύλαξη της αποδοτέας στους εργαζομένους των κρατών μελών της Κοινότητας προτεραιότητας, δικαιούνται να αποδεχθούν οποιαδήποτε προσφορά εργασίας·

— εφόσον διαμένουν νομίμως στο κράτος αυτό επί πέντε τουλάχιστον έτη, έχουν ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα.

Τα τέκνα Τούρκων εργαζομένων που έχουν ολοκληρώσει την επαγγελματική τους κατάρτιση εντός της χώρας υποδοχής μπορούν, ανεξαρτήτως της διαρ-

κείας διαμονής τους στο συγκεκριμένο κράτος μέλος, να αποδεχθούν οποιαδήποτε προσφορά εργασίας εντός αυτού, υπό τον όρο ότι ο ένας από τους γονείς έχει ασκήσει νόμιμη εργασία επί τρία τουλάχιστον έτη εντός του εν λόγω κράτους.»

7 Μολονότι έκρινε ότι η άρνηση ανανεώσεως της ισχύος της αδείας διαμονής ήταν σύμφωνη με το γερμανικό δίκαιο, το Verwaltungsgericht Karlsruhe διερωτήθηκε μήπως ήταν δυνατό να συναχθεί ευνοϊκότερη προς την Eroglu λύση από τις προαναφερθείσες διατάξεις της αποφάσεως 1/80, εν όψει ιδίως των αποφάσεων της 20ής Σεπτεμβρίου 1990, C-192/89, Sevince (Συλλογή 1990, σ. I-3461), και της 16ης Δεκεμβρίου 1992, C-237/91, Kus (Συλλογή 1992, σ. I-6781).

8 Αποφάσισε επομένως να αναστείλει τη διαδικασία μέχρις ότου το Δικαστήριο αποφανθεί προδικαστικώς επί των εξής ερωτημάτων:

«1) Πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 6, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας, για την ανάπτυξη της συνδέσεως, η υπήκοος Τουρκίας στην οποία, ως πτυχιούχο γερμανικού Πανεπιστημίου, έχουν χορηγηθεί, δυνάμει του εθνικού δικαίου, άδεια διαμονής διετούς ισχύος και οι αντίστοιχες άδειες εργασίας προς εμβάθυνση των θεωρητικών της γνώσεων με την άσκηση επαγγελματικής δραστηριότητας ή την πραγματοποίηση ειδικευμένης πρακτικής ασκήσεως και η οποία εργάσθηκε κατ' αρχάς σε έναν εργοδότη (με μικτές αποδοχές ύψους 3 000 περίπου γερμανικών μάρκων) επί ένα και πλέον έτος και αμέσως μετά, κατόπιν της χορηγήσεως αδείας από τις αρχές, σε άλλο εργοδότη επί δέκα περίπου μήνες, μετά από τους οποίους της προσφέρει εργασία ο πρώτος εργοδότης;

2) Μπορεί υπήκοος Τουρκίας, η οποία, ως πτυχιούχος γερμανικού Πανεπιστημίου, πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, δεύτερο εδάφιο, της προαναφερθείσας αποφάσεως και επομένως μπορεί να "αποδεχθεί (...) οποιαδήποτε προσφορά εργασίας", να αξιώσει για τον λόγο αυτό και την παράταση της ισχύος της άδειας διαμονής της, ή το άρθρο 7, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως ρυθμίζει αποκλειστικά και μόνο το δικαίωμα προς εργασία των τέκνων των Τούρκων εργαζομένων οι οποίοι απασχολούνται νομίμως από τριών τουλάχιστον ετών στη χώρα υποδοχής;».

Επί του πρώτου ερωτήματος

9 Με το πρώτο ερώτημα, το εθνικό δικαστήριο ερωτά αν το άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι χορηγεί σε Τούρκο υπήκοο, κάτοχο πανεπιστημιακού διπλώματος, δικαίωμα ανανεώσεως της ισχύος της αδείας εργασίας του στην υπηρεσία του πρώτου εργοδότη του, όταν αυτός, καλυπτόμενος από άδεια διαμονής και από τις αντίστοιχες άδειες εργασίας, που του χορηγήθηκαν υπό όρους για δύο έτη προς εμβάθυνση των γνώσεών του στο πλαίσιο επαγγελματικής δραστηριότητας ή ειδικευμένης πρακτικής ασκήσεως, εργάσθηκε επί ένα και πλέον έτος στην υπηρεσία του εργοδότη αυτού και εν συνεχεία, επί δέκα περίπου μήνες, στην υπηρεσία άλλου εργοδότη.

10 Πρέπει να παρατηρηθεί, πρώτον, ότι η απόφαση 1/80 δεν στερεί από τα κράτη μέλη την αρμοδιότητα να καθορίζουν τις προϋποθέσεις τόσο της εισόδου των Τούρκων υπηκόων στο έδαφός τους όσο και της προσλήψεώς τους· απλώς ρυθμίζει, κυρίως με το έκτο άρθρο της, την κατάσταση των Τούρκων εργαζομένων που έχουν ήδη κανονικά ενταχθεί στην αγορά εργασίας των κρατών μελών (προαναφερθείσα απόφαση Kus, σκέψη 25).

11 Πρέπει να υπενθυμιστεί επίσης ότι, με την προαναφερθείσα απόφαση Sevince, το Δικαστήριο έκρινε ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 έχει

άμεσο αποτέλεσμα εντός των κρατών μελών της Κοινότητας (σημείο 2 του διατακτικού). Οι Τούρκοι υπήκοοι που πληρούν τις προϋποθέσεις του μπορούν επομένως να επικαλούνται ευθέως τα δικαιώματα που τους παρέχουν οι διάφορες περιπτώσεις της διατάξεως αυτής.

12 Τα δικαιώματα αυτά αφενός ποικίλλουν και αφετέρου υπόκεινται σε προϋποθέσεις που ποικίλλουν ανάλογα με τη διάρκεια νόμιμης απασχόλησης εντός του οικείου κράτους μέλους. Μετά ένα έτος νόμιμης εργασίας, ο Τούρκος εργαζόμενος δικαιούται ανανεώσεως της ισχύος της αδείας εργασίας του στον ίδιο εργοδότη (πρώτη περίπτωση). Μετά τρία έτη νόμιμης εργασίας και υπό την επιφύλαξη της παρεχομένης στους εργαζομένους των κρατών μελών της Κοινότητας προτεραιότητας, δικαιούται να αποδεχθεί άλλη προσφορά εργασίας, στο ίδιο επάγγελμα, που του υποβάλλεται υπό ομαλές συνθήκες από άλλον εργοδότη της επιλογής του (δεύτερη περίπτωση). Μετά τέσσερα έτη νόμιμης εργασίας, έχει ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής του (τρίτη περίπτωση).

13 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 αποσκοπεί στο να εγγυάται απλώς τη συνέχεια της απασχολήσεως στην υπηρεσία του ιδίου εργοδότη και, επομένως, δεν έχει εφαρμογή παρά μόνον στο μέτρο που ο Τούρκος εργαζόμενος ζητεί την παράταση της ισχύος της αδείας εργασίας του για να συνεχίσει να εργάζεται στην υπηρεσία του ιδίου εργοδότη πέραν της αρχικής περιόδου ενός έτους νόμιμης απασχολήσεως.

14 Τυχόν επέκταση της εφαρμογής της διατάξεως αυτής επί Τούρκου εργαζομένου ο οποίος, αφού εργάσθηκε νομίμως επί ένα έτος, άλλαξε εργοδότη και ζητεί την παράταση της ισχύος της αδείας εργασίας του για να εργασθεί στην υπηρεσία του πρώτου εργοδότη του, θα επέτρεπε στον εργαζόμενο αυτόν αφενός να αλλάξει εργοδότη δυνάμει της διατάξεως αυτής, πριν παρέλθει η προ-

βλεπόμενη στη δεύτερη περίπτωσή της προθεσμία τριών ετών, και αφετέρου θα στερούσε από τους εργαζομένους των κρατών μελών την προτεραιότητα που τους χορηγείται δυνάμει της περιπτώσεως αυτής όταν ο Τούρκος εργαζόμενος αλλάζει εργοδότη.

15 Οι προηγούμενες σκέψεις αρκούν ώστε στο πρώτο ερώτημα να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν χορηγεί σε Τούρκο υπήκοο, κάτοχο πανεπιστημιακού διπλώματος, δικαίωμα ανανεώσεως της ισχύος της αδείας εργασίας του στην υπηρεσία του πρώτου εργοδότη του, όταν αυτός, καλυπτόμενος από άδεια διαμονής και από τις αντίστοιχες άδειες εργασίας, που του χορηγήθηκαν υπό όρους για δύο έτη προς εμβάθυνση των γνώσεών του στο πλαίσιο επαγγελματικής δραστηριότητας ή ειδικευμένης πρακτικής ασκήσεως, εργάσθηκε επί ένα και πλέον έτος στην υπηρεσία του εργοδότη αυτού και εν συνεχεία, επί δέκα περίπου μήνες, στην υπηρεσία άλλου εργοδότη.

Επί του δευτέρου ερωτήματος

16 Με το δεύτερο ερώτημα, το εθνικό δικαστήριο ερωτά αν Τούρκος υπήκοος, που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 και επομένως μπορεί να αποδεχθεί οποιαδήποτε προσφορά εργασίας εντός του οικείου κράτους μέλους, μπορεί για τον λόγο αυτό να αξιώσει και την παράταση της ισχύος της αδείας διαμονής του βάσει της διατάξεως αυτής.

17 Πρέπει κατ' αρχάς να παρατηρηθεί ότι οι διατάξεις του άρθρου 7, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80, όπως και εκείνες του άρθρου 6, παράγραφος 1, καθιερώνουν κατά τρόπο σαφή, ακριβή και ανεπιφύλακτο, το δικαίωμα των

τέκνων Τούρκων εργαζομένων που έχουν ολοκληρώσει την επαγγελματική τους κατάρτιση εντός της χώρας υποδοχής να αποδέχονται, ανεξαρτήτως της διαρκείας διαμονής τους στο συγκεκριμένο κράτος μέλος, οποιαδήποτε προσφορά εργασίας, υπό τον όρον ότι ο ένας από τους γονείς έχει εργαστεί νομίμως επί τρία τουλάχιστον έτη εντός του εν λόγω κράτους. Ακριβώς όπως το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, δεύτερο εδάφιο, έχει επομένως άμεσο αποτέλεσμα εντός των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

18 Πρέπει εν συνεχεία να σημειωθεί ότι, με την προαναφερθείσα απόφαση Sevince, το Δικαστήριο έκρινε, στο πλαίσιο του άρθρου 6, παράγραφος 1, τρίτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80, ότι, μολονότι η διάταξη αυτή δεν ρυθμίζει την κατάσταση του Τούρκου εργαζομένου παρά μόνον στο επίπεδο της απασχολήσεως και όχι όσον αφορά το δικαίωμα διαμονής, ωστόσο οι δύο αυτές πτυχές της προσωπικής καταστάσεως του Τούρκου εργαζομένου συνδέονται στενώς και ότι η εν λόγω διάταξη, αναγνωρίζοντας στον εργαζόμενο, μετά τη συμπλήρωση ορισμένης περιόδου νόμιμης απασχολήσεως εντός κράτους μέλους, τη δυνατότητα προσβάσεως σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής του, συνεπάγεται κατ' ανάγκη — άλλως θα ήταν δυνατόν να στερείται οποιουδήποτε αποτελέσματος το δικαίωμα που η διάταξη αυτή αναγνωρίζει στον Τούρκο εργαζόμενο — την ύπαρξη, όσον αφορά τον ενδιαφερόμενο, τουλάχιστον κατά το χρονικό αυτό σημείο, δικαιώματος διαμονής (σκέψη 29).

19 Στην προαναφερθείσα απόφαση Kus, το Δικαστήριο εφάρμοσε την ίδια συλλογιστική επί των διατάξεων του άρθρου 6, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80, καθότι χωρίς ταυτόχρονη χορήγηση δικαιώματος διαμονής, η χορήγηση στον Τούρκο εργαζόμενο δικαιώματος ανανεώσεως της ισχύος της αδείας εργασίας του στην υπηρεσία του ιδίου εργοδότη μετά από ένα έτος νόμιμης εργασίας, θα εστερείτο εξίσου αποτελέσματος (σκέψη 30).

20 Δεδομένου ότι το δικαίωμα διαμονής αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την άσκηση οποιασδήποτε έμμισθης δραστηριότητας, είτε στην υπηρεσία του

ιδίου εργοδότη, στο πλαίσιο ανανεώσεως της ισχύος της αδείας εργασίας, είτε στην υπηρεσία άλλου εργοδότη, επιλεγμένου ελευθέρως ή υπό την επιφύλαξη της παρεχομένης στους εργαζομένους των κρατών μελών της Κοινότητας προτεραιότητας, πρέπει ωσαύτως να γίνει δεκτό ότι το δικαίωμα προς αποδοχή οποιασδήποτε προσφοράς εργασίας, που αναγνωρίζεται με το άρθρο 7, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80, συνεπάγεται κατ' ανάγκη την υπέρ του δικαιούχου αναγνώριση δικαιώματος διαμονής.

21 Κανένα αντίθετο επιχείρημα δεν μπορεί να συναχθεί από το άρθρο 48, παράγραφος 3, της Συνθήκης, το οποίο, στο πεδίο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων εντός της Κοινότητας, αναφέρει ρητώς, εκτός του δικαιώματος προς αποδοχή πραγματικών προσφορών εργασίας, το δικαίωμα προς διαμονή εντός ενός εκ των κρατών μελών προς άσκηση επαγγέλματος. Πράγματι, το άρθρο 48, παράγραφος 3, της Συνθήκης απαριθμεί κατά τρόπο μη περιοριστικό ορισμένα δικαιώματα των οποίων απολαύουν οι υπήκοοι των κρατών μελών στο πλαίσιο της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων (απόφαση της 26ης Φεβρουαρίου 1991, C-292/89, Antonissen, Συλλογή 1991, σ. I-745, σκέψη 13)· η ελευθερία αυτή συνεπάγεται το δικαίωμα των κοινοτικών υπηκόων να διαμένουν επί του εδάφους των κρατών μελών όχι μόνον προς ανάληψη εργασιών που πράγματι τους προσφέρονται, αλλά και προς αναζήτηση εργασίας (προαναφερθείσα απόφαση Kus, σκέψη 35).

22 Αντιθέτως προς τα όσα ισχυρίζεται η Γερμανική Κυβέρνηση, το δικαίωμα προς αποδοχή προσφοράς εργασίας, το οποίο απονέμει το άρθρο 7, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 στα τέκνα Τούρκων εργαζομένων που έχουν ολοκληρώσει την επαγγελματική τους κατάρτιση εντός της χώρας υποδοχής, δεν εξαρτάται από καμία προϋπόθεση αναγόμενη στους λόγους για τους οποίους είχε αρχικώς χορηγηθεί σε αυτά άδεια εισόδου και διαμονής. Το γεγονός επομένως ότι η άδεια αυτή δεν χορηγήθηκε προς οικογενειακή επανένωση αλλά, επί παραδείγματι, για σπουδές, δεν μπορεί να στερήσει από το τέκνο Τούρκου εργαζομένου που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, δεύτερο εδάφιο, τα δικαιώματα που του παρέχει η διάταξη αυτή.

23 Βάσει των προηγουμένων σκέψεων, στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι Τούρκος υπήκοος που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 7,

δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 και επομένως μπορεί να αποδεχθεί οποιαδήποτε προσφορά εργασίας εντός του οικείου κράτους μέλους, μπορεί να αξιώσει για τον λόγο αυτό και την παράταση της ισχύος της αδείας διαμονής του βάσει της διατάξεως αυτής.

Επί των δικαστικών εξόδων

24 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γερμανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με Διάταξη της 26ης Μαΐου 1993 το Verwaltungsgericht Karlsruhe, αποφαίνεται:

1) Το άρθρο 6, παράγραφος 1, πρώτη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, για την ανάπτυξη της συνδέσεως, πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι δεν χορηγεί σε Τούρκο υπήκοο, κάτοχο πανεπιστημιακού διπλώματος, δικαίωμα ανανεώσεως της ισχύος της αδείας εργασίας του στην υπηρεσία του πρώτου εργοδότη του, όταν αυτός, καλυπτόμενος από άδεια διαμονής και από τις αντίστοιχες άδειες εργασίας, που του χορηγήθηκαν υπό όρους για δύο έτη, προς εμβάθυνση των γνώσεών

του στο πλαίσιο επαγγελματικής δραστηριότητας ή ειδικευμένης πρακτικής ασκήσεως, εργάσθηκε επί ένα και πλέον έτος στην υπηρεσία του εργοδότη αυτού και, εν συνεχεία, επί δέκα περίπου μήνες, στην υπηρεσία άλλου εργοδότη.

2) Τούρκος υπήκοος που πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, δεύτερο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 και επομένως μπορεί να αποδεχθεί οποιαδήποτε προσφορά εργασίας εντός του οικείου κράτους μέλους, μπορεί να αξιώσει για τον λόγο αυτό και την παράταση της ισχύος της αδείας διαμονής του βάσει της διατάξεως αυτής.

Mancini Κακούρης Schockweiler Kapteyn Murray

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 5 Οκτωβρίου 1994.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

G. F. Mancini